

MEDEA ÉS CASANOVA

(Római filmlevél)

Egy nagy siker és egy nem kisebb csalódás. Ezzel kezdődik 1970 olasz filmélete.

A siker Gillo Pontecorvo nevéhez fűződik. *Quemada* című filmje, amelyről már korábban beszámoltunk, egyöntetű elismerést aratott bemutatóján. Mi az eddig elmondottakhoz csak annyit tehetünk hozzá, hogy napjainkban, amikor a művészetben anynyi a blöff, a látszatsiker, a mesterkéltetés, nagy elégtételül szolgálhat az elkötelezett, hu-

Jelenet Fernando di Leo: A pusztítás gyermekei című filmjéből

Silvia Dionisio, Leonard Whiting és Tina Aumont — A velencei Giacomo Casanova gyermekkor, elhivatottsága és első tapasztalatai című Comencini-filmben

manista, komoly művérdíjk azzal, hogy nevezet győzelme. Pontecorvo évekig nem szerepel a vo lényegre törő műlapokban, nem riasztja vészgyéniség. Nem tövissza a producerek

szkepszise, azt valósítja meg, amit fontosnak tart. Ha kell, évekig dolgozik rajta és nem nyugszik, amíg meg nem teremti műve megszületésének előfeltételeit. Nem véletlen, hogy két filmje, amellyel a nemzetközi élgárdába emelkedett, a *Kápo* és az *Algériai csata* volt. Mindkettőt ezer nehézség, akadály között forgatta, sikerében kevesen hittek. A témát mindkét esetben „kimerítettnek” minősítették, nem láttak benne fantáziát. S most négy évi hallgatás után, újra azért szólal meg, mert fontos mondaniva-

lója, „üzenete” van a közönség számára. A múltba visszapillantva tanulmányozza a harmadik világot, és az európai civilizációt és a gyarmatosított népek ellentéteinek eredetét, történelmi, kulturális és pszichológiai indítékait. És a közönség, sőt a kritika nagy többsége is, megérti ezt az üzenetet.

Nem kisebb tanulsággal szolgál a másik parádésnak szánt bemutatás. Fogadtatása mintha csak azt akarná bizonyítani, hogy nincs előre biztosított siker. Legalábbis a filmben. Még akkor sem, ha a prog-

Susanna Levi és Margareth Chaplin — Luigi Petrini: *Igy, így... erősebben* című filmjében

Jelenet Luigi Comencini Casanova-filmjéből

nózis egyértelműen biztató. A *Medea* Pasolini rendezésében, Maria Callasszal a főszerepben telitalálatnak ígérkezett. Pasolini, mint filmrendező, művészi oeuvre-jének csúcsteljesítményeit az antik világ modern értelmezésű megelivenítésében érte el. Költői fantáziája, filozó-

Gillo Pontecorvo — a *Quemada* forgatása közben, Kolumbiában

fiai elmélyültsége, a szigorú strukturájú ókori történetek keretei között érvényesült a legmaradéktalanabban. A *Máté evangéliuma* és az *Oedipus király* után tehát joggal várt mindenki nagy, kiérlelődött sikert, betetőzést az ókori trilógia harmadik választásától, a *Medeától*. Annál is inkább, mivel ezúttal sem hiányzott annak az ígérete, ami a nagy Pasolini-filmeknek

Dagmar Lassander a *Femina ridens* című film főszerepében. Rendező: Piero Schiavazappa

mindenkor egyik döntő tényezője volt: egy nagy művészegénység ellenállhatatlan színészi teljesítménye. Anna Magnani (*Mamma Roma*), Silvana Magnani (*Oedipus király*), Toto (*Gonosz és jó madárkánk*) után most Maria Callasson,

napjaink művészvilágának egyik legmarkánsabb egyéniségén volt a sor. Görög világsztár Euripidész drámájában. Csakhogy a *Medea* fájdalmasan bizonyította a nagy művészno korlátait. Tehetsége végzetesen az operaszínpadhoz, a me-

lodramához köti. És Pasolini felfogásában, amelynek lényege éppen az, hogy a klasszikusoktól lehámozza a külsőségeket, a hozzátapadt stiláris elemeket, kiirtsa a koreográfiát a gesztusokat, a deklamációt, éppen erre a képességre nincs szükség. Így aztán a *Medeát* leginkább az jellemzi, amit Antonello Trombadori, a *Vie Nuove* kritikusa találóan így fogalmazott meg: Irene Papas hiánya. Az értelmezés okos, a film légköre lenyűgöző, de a *Medea* — címszereplő nélkül üres, sőt gyakran fárasztó.

Annál szórakoztatóbb Luigi Comencini új filmje. A humor jelle-

Jelenet a *Casanova*-filmből

Marlon Brando — Pontecorvo: *Quemada* című filmjében

géről árulkodik már a cím is: *A velencei Giacomo Casanova gyermekkor, elhivatottsága és első tapasztalatai*. A téma világos. Fordulatos cselekmény, borsos epizódok, ironikus hangvételű elbeszélés nyomán éljük át, miként érik az árva, beteges, nő-iszonyra nevelt, papi pályára szánt csenevész seminaristából világhírű nőcsábász. A címszerepet Leonard Whiting alakítja, aki Zefirelli *Romeo és Júlia* filmváltozatában Romeót alakította. Néhány név a partnerek, főleg vonzó hölgyek, gazdag koszorújából: Maria Grazia Buccella,

Senta Berger, Tina Aumont. Első filmes rendező, Fernando di Leo műve, *A pusztítás gyermekei* című film. Szereplői javarészt kezdő színészek vagy nem hivatásos művészek. Figyelmét egy véres dráma keretében a 14—18 éves fiatalok problémáira irányítja. Felismerhetők, sőt sokszor kirívóak a műben a fiatalság szertelenségei. De tiszteletre méltó és magával ragadó a rendező és alkotótársai komolysága, vizsgálódásának kiméletlensége, a banalitások és konvenciók szinte programszerű elvetése.

Emlékezzünk meg végül az ugyancsak fiatal rendező, Piero Schiavazzappa új filmjéről, a *Femina ridens* című lélektani drámáról. Főszereplői Philippe Leroy és Dagmar Lassander. A fantasztikum határát súroló lélektani elemzés eredeti tehetségre vall. A rendező mesterségbeli felkészültsége azonban nem mindig tudja megfelelő technikai bravurokkal követni a szikrázó cselekményt. Kérdéses, a közönség és a kritika meglegység-e a tehetség és a szándék megnyilvánulásával vagy megvárja, míg ez érettebb formában teljesedik ki.

V. M.